

RAZEM DLA EDUKACJI

dr Paweł Zapeński

Edukacja zmienia się dziś szybciej niż kiedykolwiek wcześniej. Nowe wyzwania, rozwój technologii, zmieniające się potrzeby uczniów oraz rosnące oczekiwania wobec szkoły sprawiają, że nauczyciele nieustannie stają przed koniecznością rozwijania swoich kompetencji.

Misją Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli w Zielonej Górze jest kompleksowe wspieranie rozwoju zawodowego nauczycieli, dyrektorów i pracowników oświaty w całym regionie lubuskim. Od lat tworzymy przestrzeń współpracy, inspiracji oraz wymiany doświadczeń, w której pedagodzy mogą doskonalić swój warsztat pracy i wzmacniać kompetencje niezbędne we współczesnej szkole.

Łączymy tradycję z nowoczesnym podejściem do edukacji – odpowiadając na realne potrzeby środowiska oświatowego.

Nasza oferta powstaje w odpowiedzi na realne potrzeby środowiska edukacyjnego. Jej tworzenie poprzedzamy dialogiem z nauczycielami – dziękujemy za Wasze zaangażowanie i udział w badaniach ankietowych.

Organizujemy szkolenia, warsztaty, konferencje tematyczne, kursy kwalifikacyjne i doskonalące, a także różnorodne projekty edukacyjne. Wspieramy również dyrektorów szkół, oferując formy rozwoju wzmacniające kompetencje zarządcze i przywódcze.

Każdego roku przygotowujemy szeroką ofertę odpowiadającą zarówno na zmiany w systemie oświaty, jak i na codzienne wyzwania pracy nauczyciela. Współpracujemy z doświadczonymi ekspertami i praktykami, dzięki czemu proponowane treści mają charakter praktyczny i mogą być bezpośrednio wykorzystywane w pracy z uczniami.

Prowadzimy również liczne projekty edukacyjne, których celem jest podnoszenie jakości kształcenia oraz wspieranie równości szans edukacyjnych. Angażujemy się w inicjatywy finansowane ze środków europejskich, rozwijające kompetencje cyfrowe i STEAM, a także w programy poświęcone dobrostanowi uczniów, bezpieczeństwu i zdrowiu w szkole.

Współpracujemy z uczelniami, instytucjami publicznymi, organizacjami społecznymi oraz partnerami edukacyjnymi, wierząc, że najlepsze rozwiązania powstają w dialogu i we wspólnym działaniu. Dzięki tej współpracy możemy łączyć różne perspektywy, korzystać z doświadczeń ekspertów oraz wdrażać nowoczesne i sprawdzone rozwiązania w praktyce edukacyjnej.

ODN to jednak nie tylko oferta szkoleniowa, lecz przede wszystkim społeczność osób zaangażowanych w rozwój edukacji. Tworzymy przestrzeń spotkań, wymiany doświadczeń i inspiracji, w której nauczyciele mogą dzielić się pomysłami, dobrymi praktykami oraz wspólnie poszukiwać skutecznych rozwiązań dla codziennych wyzwań szkolnych. Wspieramy budowanie relacji, które sprzyjają współpracy, otwartości na zmiany oraz ciągłemu doskonaleniu warsztatu pracy.

→ cd na str. 2

W NUMERZE M.IN:

- ★ RAZEM DLA EDUKACJI ★
- ★ KREATYWNOŚĆ W PRZEDSZKOLU I SZKOLE -
PODSTAWY PRAWNE ★
- ★ WYSPA SZCZĘŚLIWOŚCI EDUKACYJNEJ ★
- ★ ARTYSTYCZNE FORMY EKSPRESJI ★
- ★ NOWOCZESNOŚĆ ZACZYNA SIĘ OD LUDZI ★
- ★ LEKCJA AKTORSTWA ★

W NUMERZE 2 (26)/2026 (MAJ)

- **RAZEM DLA EDUKACJI**
dr Paweł Zapeński 1
- **PRACOWNIA EDUKACJI ZDROWOTNEJ
I ELEMENTARNEJ**
dr Katarzyna Kochan 3
- **KREATYWNOŚĆ W PRZEDSZKOLU I SZKOLE -
PODSTAWY PRAWNE, DYLEMATY ...**
Maria Furtak 4
- **WYSPA SZCZĘŚLIWOŚCI - LUBUSKI PROJEKT
EDUKACJI TECHNICZNEJ**
dr hab. Jan Amos Jelinek 8
- **ARTYSTYCZNE FORMY EKSPRESJI JAKO
NARZĘDZIE WSPIERANIA KREATYWNOŚCI
I TWÓRCZOŚCI DZIECKA**
Iryna Ladyka 11
- **JAK ROZWIJAĆ KREATYWNOŚĆ U DZIECI
W WIEKU PRZEDSZKOLNYM**
Oksana Yarmish 15
- **JAK UCZYĆ, BY RATOWAĆ ŻYCIE?
TWÓRCZOŚĆ I KREATYWNOŚĆ W EDUKACJI
DLA BEZPIECZEŃSTWA**
Bogusława Madej-Breitkopf 18
- **JUBILEUSZ 50-LECIA PRACY ZAWODOWEJ
DR HAB. LIDII KATARYŃCZUK-MANI**
dr Katarzyna Kochan 20
- **NOWOCZESNOŚĆ ZACZYNA SIĘ OD LUDZI**
Emilia Ławecka 21
- **HISTORIA „BUDY”, KTÓRA STAŁA SIĘ
SERCEM SZKOŁY**
Emilia Ławecka 22
- **LEKCJA AKTORSTWA... KTÓREJ NIE MA W
PODRĘCZNIKACH SZKOLNYCH**
Malwina Kogut 23

PISMO LUBUSKICH NAUCZYCIELI „GRONO”

- Redaktor naczelna: *Ewa Duma*
- Kolegium redakcyjne: *Lidia Bugiera, dr Katarzyna Kochan, dr Regina Korzeniowska, Lucyna Miś-Ciągło;*
współpraca: zespół konsultantów i doradców metodycz-
nych
- Projekt logo oraz czasopisma, redakcja i skład:
Ewa Duma
- Wydawca: *Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli*
w Zielonej Górze
- Adres wydawcy/redakcji: *65-031 Zielona Góra,*
ul. Fryderyka Chopina 15a; tel.: 68 328 64 20;
- e-mail: E.Duma@odn.zgora.pl

→ *cd ze str. 1*

Do współpracy zapraszamy nauczycieli wszystkich etapów edukacyjnych, dyrektorów, szkoły i placówki oświatowe, a także instytucje zainteresowane działaniami na rzecz edukacji.

Zachęcamy do kontaktu, udziału w naszych inicjatywach oraz wspólnego tworzenia projektów odpowiadających na potrzeby współczesnej szkoły. Jesteśmy otwarci na współpracę i nowe pomysły, które mogą wzbogacać środowisko edukacyjne.

Wierzymy, że tylko działając razem, możemy skutecznie wspierać rozwój nauczycieli, a tym samym realnie wpływać na jakość edukacji i przyszłość uczniów.

dr Paweł Zapeński
Dyrektor Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli
w Zielonej Górze

RUSZA IV EDYCJA KONKURSU „MŁODY DZIENNIKARZ ROKU”

Stowarzyszenie Dziennikarzy Rzeczypospolitej Polskiej – Oddział Lubuski w Zielonej Górze ogłasza IV edycję konkursu „Młody Dziennikarz Roku”. Inicjatywa skierowana jest do uczniów szkół podstawowych, ponadpodstawowych oraz studentów Lubuskiego, którzy chcą rozwijać swoje umiejętności dziennikarskie.

Celem konkursu jest wyłonienie utalentowanych młodych autorów, promocja ich twórczości oraz wspieranie rozwoju zainteresowań. Organizatorzy podkreślają również znaczenie popularyzacji publikacji szkolnych i aktywności młodzieży w mediach.

Oceną nadesłanych materiałów zajmie się jury złożone z doświadczonych dziennikarzy oraz z przedstawicieli środowiska akademickiego. Nagrody zostaną przyznane w kilku kategoriach tematycznych, m.in. dotyczących świadomości obywatelskiej, ekologii i zdrowego stylu życia oraz historii regionalnej.

Do konkursu można zgłaszać artykuły, eseje, opowiadania i inne formy dziennikarskie – zarówno opublikowane wcześniej, jak i premierowe.

Prace należy przysyłać w formie elektronicznej na adres e-mail: konkurs.lubuskisdrp@gmail.com do 15 października 2026 r.

Szczegółowe informacje oraz regulamin dostępne są
na stronie internetowej organizatora:
dziennikarzelubuscy.pl
oraz na FB facebook.com/dziennikarzelubuscy

WYSPA SZCZĘŚLIWOŚCI EDUKACYJNEJ - LUBUSKI PROJEKT EDUKACJI TECHNICZNEJ

dr hab. Jan Amos Jelinek

Edukacja techniczna wpisana jest w programy wychowania przedszkolnego i wczesnej edukacji, a jej celem jest adaptacja dzieci do świata techniki. Ponieważ otoczenie dziecka coraz bardziej staje się techniczne, dlatego edukacja techniczna nabiera społecznie większego znaczenia. Oprócz zapoznawania dzieci z urządzeniami i zawodami, edukacja ta obejmuje także zagadnienia związane z energiami i bezpieczeństwem (za: Wojciechowski, 1990).

Edukacja techniczna bazuje na naturalnych zainteresowaniach technicznych dzieci. Ujawniają się one już w okresie przedszkolnym. Dotyczą najczęściej urządzeń i zawodów technicznych. Poznając urządzenia dzieci próbują wnikać w ich budowę, aby ustalić jak działają. W tym celu chętnie obserwują pracę maszyn i przyglądają się osobom dokonującym napraw. Pytają o szczegóły techniczne i funkcję poszczególnych elementów. W zabawach klockami odtwarzają budowle z otoczenia lub konstruują urządzenia, które następnie wykorzystują w zabawach tematycznych.

Ponieważ zainteresowania urządzeniami i zawodami ujawniają zarówno chłopcy, jak i dziewczynki należy przypuszczać, że jest to naturalny element rozwoju każdego człowieka. Z kolei fakt, że w okresie wczesnej edukacji zainteresowania chłopców i dziewczynek zmieniają się (np. niektórzy przestają fascynować się urządzeniami) należy założyć, że w okresie rozwoju dziecka występuje etap, w którym są one nastawione na zdobywanie wiedzy i umiejętności technicznych. Ten okres szczególnej wrażliwości (tzw. sensytywny) jest niezwykle istotny dla rozwoju potencjału umysłowego dzieci.

Jak pokazują badania nad różnicami indywidualnymi, już w wieku przedszkolnym widać duże różnice w zakresie kompetencji konstruowania z klocków (Pyle, DeLuca, Daniels, 2017; Nartowska, 1980). Dzieci o wysokich umiejętnościach konstrukcyjnych i dużym zainteresowaniu światem urządzeń mogą ujawniać predyspozycje do wysokich zdolności technicznych (uzdolnień). Te wczesne predyspozycje nazywam zadatkami uzdolnień technicznych. Choć pojęcie zadatków uzdolnień

technicznych nie występuje w teoriach inteligencji (np. Gardnera, 2009) jest wyraźnie widoczne w praktyce przedszkolnej.

Potencjał rozwojowy dzieci można wspierać poprzez odpowiednie organizowanie zajęć i otoczenia. Ponieważ dzieci uczą się poprzez bezpośrednie poznanie (w tym obserwację) i praktyczne działanie, dlatego powinni uczestniczyć w zajęciach konstrukcyjnych. Obejmują one konstruowanie z klocków, majsterkowanie z użyciem prostych narzędzi oraz budowanie modeli urządzeń, zarówno tych opartych na maszynach prostych, jak i elektrycznych. W trakcie budowania dzieci nabywają umiejętności i sprawności posługiwania się narzędziami oraz wiedzy w zakresie sposobu działania maszyn i urządzeń. Badania wykazały, że nie trzeba przedstawiać każdego urządzenia osobno. Wystarczy, że nauczyciel zademonstruje podstawowe mechanizmy i omówi wielość ich zastosowań, aby dzieci mogły następnie samodzielnie dokonywać transferu wiadomości i za pomocą posiadanych informacji wyjaśniać działanie nieznanych dotychczas urządzeń (Jelinek, 2023b).

Niestety, edukacja techniczna jest od lat marginalizowana. Obecnie realizowana jest w najmniejszym możliwym wymiarze (jedna godzina tygodniowo), bez dostępu do pracowni technicznych (aż 89% dyrektorów szkół przyznaje, że nie posiada pracowni technicznych, za: Machnacz i in., 2023) oraz przy archaicznej i niedostosowanej do współczesnych realiów koncepcji nauczania techniki (za: Furmanek, 2007).

Ze względu na tak duże ograniczenia trudno jest mówić o odpowiednich warunkach do rozwijania potencjału technicznego u dzieci. Kluczowe stają się zatem oddziaływania, które pozwolą na skuteczne wspieranie rozwoju dzieci. W tym celu w 2020 roku uruchomiony został Nowosądecki Projekt Edukacji Technicznej (NPET)⁶,

⁶ Projekt NPET realizowany jest z inicjatywy Zbigniewa Konieczna i dzięki wsparciu Fundacji Newag oraz Joanny Fryzowicz (prezesa Fundacji Newag). Projekt ten był realizowany we współpracy z Wydziałem Oświaty i Wychowania

Miasta Nowy Sącz w czterech Szkołach Podstawowych (trzech publicznych i jednej placówce niepublicznej). Więcej informacji na temat projektu zostało zamieszczonych na stronie <https://dzieciecafizyka.pl/npet/>.

którego celem było podniesienie poziomu kształcenia technicznego w szkole podstawowej. W ramach projektu nauczyciele klas początkowych zostali przeszkoleni do realizacji autorskiego projektu edukacji technicznej pod nazwą: *Rozwijanie zadatków uzdolnień technicznych wśród uczniów wczesnej edukacji*. W 2026 roku, po sześciu latach realizacji (w klasach I-VI) projekt ten powoli się kończy. Przeprowadzone badania wykazały dużą skuteczność organizowanych zajęć (Jelinek, 2026a; Jelinek, 2026b). Projekt wykazał, że mimo niedogodnych warunków można realizować praktyczne zajęcia edukacji technicznej.

W 2025 roku uruchomiony został Lubuski Projekt Edukacji Technicznej (LPET)⁷. Autorem projektu jest autor artykułu. Podobnie jak projektu NPET, jego celem jest podniesienie poziomu kształcenia technicznego. Projekt rozpoczął się konferencją inauguracyjną w 3 listopada 2023 r. we Wschowie. Autorski program edukacji technicznej (poprawiony w oparciu o wnioski z NPET i poszerzony o nowe treści) jest realizowany w 31 placówkach oświatowych na terenie powiatu nowosolskiego i wschowskiego, a dokładniej na terenie „Partnerstwa Gmin Lubuska 9” w 16 przedszkolach i 15 szkołach podstawowych. W sumie w projekcie zaangażowanych jest 55 nauczycieli przedszkoli oraz 46 nauczycieli wczesnej edukacji. Beneficjentami projektu jest 564 dzieci (267 dzieci przedszkolnych i 297 uczniów klas pierwszych). Zaznaczyć trzeba, że w dużej części placówkami biorącymi udział w projekcie są placówki wiejskie, które mają utrudniony dostęp do nowoczesnych projektów edukacyjnych.

Program edukacji technicznej wdrożony w ramach LPET zakłada, że w przedszkolu i szkole dzieci będą ćwiczyć się w manipulacji plasteliną, budować z klocków, majsterkować z użyciem prostych narzędzi i spoiw, budować maszyny proste z materiałów wtórnych oraz (w grupach starszych) konstruować proste obwody elektryczne. Ponadto będą poznawać zjawiska fizyczne, środki transportu oraz zawody (por. Jelinek, 2024; Jelinek, 2023a).

Projekt LPET rozpoczął się od przeszkolenia nauczycieli przedszkoli i szkół do realizacji autorskiego programu edukacji technicznej. Szkolenia przeprowadzono osobno dla nauczycieli przedszkoli, a dokładniej nauczycieli prowadzących zajęcia z dziećmi 4-letnimi i szkolenia nauczycieli klas I szkoły podstawowej. Szkolenia zostały zrealizowane na początku września 2025 roku. Nauczyciele otrzymali autorski program edukacji technicznej, zestaw pomocy niezbędny do jego realizacji oraz dzienniki projektowe. Od września 2025 roku nauczyciele realizują zajęcia techniczne z dziećmi w wymiarze jednej godziny tygodniowo. Trzeba zaznaczyć, że zajęcia te odbywają się nieodpłatnie dla dzieci w formie zajęć dodatkowych, zarówno w przedszkolu, jak i szkole podstawowej.

W ramach projektu zaplanowano wsparcie nauczycieli w prowadzeniu zajęć poprzez organizację superwizji. Zajęcia superwizyjne prowadził autor programu edukacyjnego oraz Danuta Mroczyk – nauczyciel konsultant z Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli w Zielonej Górze, który współorganizuje projekt LPET.

⁷ Projekt LPET jest realizowany w ramach dwóch projektów „Dzieci Przyszłości do My! – I edycja” (przedszkola) oraz „Uczniowie Przyszłości do My! – I edycja” (szkoły). Projekty są dofinansowane z środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus (EFS+) w ramach: Programu Fundusze Europejskie dla

Lubuskiego 2021 – 2027, Priorytet 6: Fundusze Europejskie na wsparcie dla obywateli, Działanie 6.15. Edukacja IIT. Więcej informacji na temat projektu zostało zamieszczonych na stronie <https://dzieciCAFizyka.pl/lpet/>.

W ramach projektu przeprowadzono badania wstępne (tzw. pretest) celem oceny kompetencji technicznych dzieci biorących udział w projekcie. Badania wstępne zostały przeprowadzone we wrześniu i październiku. Te realizowane wśród dzieci przedszkolnych przeprowadził autor programu. Badania miały charakter praktyczny i polegały na odtworzeniu odpowiednio zaprojektowanych sześciu budowli klockowych. Badania te zostaną powtórzone w późniejszym okresie, aby ocenić różnice w zakresie wspieranych u dzieci kompetencji. W klasie pierwszej sprawdzian wiadomości i umiejętności technicznych przeprowadziła Danuta Mroczyk. Zadania miały charakter praktyczny, związane były z budowaniem konstrukcji maszyn prostych i urządzeń elektrycznych. Przeprowadzone badania będą stanowiły punkt odniesienia w trakcie realizowanego równoległe do zajęć edukacyjnych monitoringu. Dysponując wynikami badań będzie można dokonać oceny przyrostu wiadomości i umiejętności technicznych poszczególnych dzieci, a tym samym wyznaczyć ogólną skuteczność programu nauczania i organizowanych zajęć.

Do grudnia 2025 roku nauczyciele przeprowadzili 10 dodatkowych zajęć z techniki, a od stycznia do czerwca przeprowadzą ich jeszcze 17. Już w trakcie superwizji obserwatorów z Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli w Zielonej Górze zauważyli duże zainteresowanie dzieci omawianymi tematami oraz budowanymi konstrukcjami. Jako autor programu edukacyjnego jestem pełen uznania wobec nauczycieli, którzy zechcieli podjąć się trudu podniesienia poziomu kształcenia technicznego wśród dzieci.

dr hab. Jan Amos Jelinek - profesor Akademii Pedagogiki Specjalnej w Warszawie. W pracy naukowej zajmuje się procesem uczenia się dzieci w obszarze edukacji matematycznej, przyrodniczej i technicznej. Prowadzi badania w zakresie zainteresowań oraz zadatków uzdolnień technicznych wśród dzieci w wieku przedszkolnym i szkolnym. Autor koncepcji wspomagania rozwoju predyspozycji technicznych u dzieci, opisaną w książce *Dziecko konstruktorem*, 2018. Prowadzi projekty wdrożeniowe, m.in. Nowosądecki Projekt Edukacji Technicznej. Organizuje konferencje, szkolenia i warsztaty w całej Polsce. Prowadzi internetowy portal dla rodziców i nauczycieli www.dzieciecatfizyka.pl. Autor gier edukacyjnych m.in.: *Geokom*, *LABIrynt*, *Mistrz Getriko*, *Kubik* i *MoMo* oraz scenariuszy ogólnopolskich projektów edukacyjnych (np. *Śniadanie daje Moc*, *Z Kujawskim pomagamy pszczołom*, *Czyściochowe Przedszkole* i *Czyściochowa Akademia*, *Piątka dla Natury* i inne). Współpracuje z *Polskim Radiem Dzieciom*.

Bibliografia

- Gardner H. (2009), *Inteligencje wielorakie. Nowe horyzonty w teorii i praktyce*, Warszawa, Wyd. MT Biznes.
- Jelinek J.A. (2023a), O konieczności zmiany sposobu wyjaśniania dzieciom działania urządzeń, *Pedagogika Przedszkolna i Wczesnoszkolna*, 11 (23).
- Jelinek J.A. (2023b), Wykorzystanie wiedzy osobistej uczniów 8-letnich w twórczym rozwiązywaniu zadań technicznych, *Problemy opiekuńczo-wychowawcze* 619 (4).
- Jelinek J.A. (2024), Nowe spojrzenie na edukację techniczną najmłodszych, *Meritum*, 2 (73).
- Jelinek J.A. (2026a), Odkrywanie przez uczniów wczesnej edukacji silnika elektrycznego jako prądnicy, *Problemy Wczesnej Edukacji*, 2 (61).
- Jelinek J.A. (2026b), Skuteczność interwencji edukacyjnej w zakresie poznawania przez uczniów klasy II maszyny prostej – kołowrotu, *Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze*, 1.
- Machnac, E., Wojsz, A., Kolawczyk, Z., Rybiński, M., Lew-Starowicz, R., Odziemski, R. (2023). *Raport z badania pilotażowego Laboratoria przyszłości z perspektywy szkoły*, Fundacja edTech Poland. <https://edtechpoland.pl/publikacja/raport-z-badania-pilotazowego-laboratoria-przyszlosci-z-perspektywy-szkoly/> (dostęp: 10.04.2025)
- Nartowska H. (1980), *Różnice indywidualne czy zaburzenia rozwoju dziecka przedszkolnego*, Warszawa, WSiP.
- Pyle A., DeLuca C., Danniels E. (2017). A scoping review of research on play-based pedagogies in kindergarten education. *Review of Education*, 5 (3).
- Wojciechowski J. (1990), *Zbliżamy dzieci przedszkolne do techniki*, Warszawa, WSiP.

Edukacja techniczna -
budowa makiety miejscowości,
gdzie dzieci mieszkają